

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA SOCIÁLNYCH VIED A ZDRAVOTNÍCTVA

BAKALÁRSKA PRÁCA

2011

Anna Polovková

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA SOCIÁLNYCH VIED A ZDRAVOTNÍCTVA

Obchodovanie s ľudmi v priestore Európskej únie

Bakalárska práca

Študijný program: Sociálna práca

Školiace pracovisko: Katedra sociálnej práce a sociálnych vied

Školiteľ: Mgr. Andrea Hugáňová

Nitra 2011

Anna Polovková

ABSTRAKT

POLOVKOVÁ, Anna: Obchodovanie s ľuďmi v priestore Európskej únie.

[Bakalárska práca] – Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva; Katedra sociálnej práce a sociálnych vied. – Školiteľ: Mgr. Andrea Hugáňová
Stupeň odbornej kvalifikácie: Bakalár (Bc.).– Nitra : FSVaZ, 2011.32 s.

Hlavnou problematikou, ktorú autorka vo svojej práci rozoberá je Obchodovanie s ľuďmi v priestore Európskej únie. V prvej kapitole rozoberá význam slova obchodovanie s ľuďmi, jeho históriu, samotný proces, ako obchodovanie prebieha, skupiny ľudí, ktoré sú obchodovaním najviac ohrozené a taktiež dôvody, ktoré vedú páchatel'ov k vykonávaniu tejto trestnej činnosti. V druhej kapitole autorka rozoberá obchodovanie s ľuďmi v celosvetovom meradle a v podkapitolách druhej kapitoly sa zameriava na právny systém platný v Európskej únii v oblasti obchodovania s ľuďmi. Nakoľko Slovenská republika patrí do Európskej únie, čo znamená, že by mala dodržiavať dohovory a zmluvy spoločné pre celú Európsku úniu, autorka sa v tejto bakalárskej práci snaží zistiť, do akej miery sa darí Slovenskej republike dodržiavať spoločné dohody a dohovory. V tejto práci sú aj bližšie špecifikované negatívne dopady a to, aké následky so sebou prináša obchodovanie s ľuďmi na ich psychiku, zdravie a ďalšie možné problémy, ktoré so sebou prináša tento jav. Nakoľko práca má teoretický charakter, z dostupných zdrojov autorka zistila, že Slovenská republika síce vynakladá veľké aj keď stále nedostačujúce úsilie, pretože v krajine si jej obyvatelia ešte dostatočne neuvedomujú mieru problému a jeho dôsledky. Autorka vo svojej bakalárskej práci zistila, že páchatelia tejto trestnej činnosti ju vykonávajú pre vysoké zárobky, nakoľko sa jedná o tretí najvýnosnejší nelegálny obchod po zbraniach a drogách. Čo sa týka dopadov obchodovania s ľuďmi na jeho obeť, autorka zistila, že tieto obeť utrpia celoživotnú traumu, s ktorou sa vyrovnáť je veľmi ťažké a niekedy sa preto rozhodnú siahnuť si na život.

Kľúčové slová: obchodovanie s ľuďmi, otrokárstvo, Európska únia,

ABSTRACT

POLOVKOVÁ, Anna: Trafficking with people at the European Union [BA thesis] – Constantine the Philosopher University in Nitra, Faculty of Social Sciences and Health Care; Department Social Work and Social Sciences. – Tutor: Mgr. Andrea Hugáňová

Master of degree: Bachelor (Bc.). – Nitra : Faculty of Social Sciences and Health Care, 2011. 32 s.

The main issue that the author of his work deals with is human trafficking in the area of the European Union. The first chapter discusses the meaning of the word trafficking, its history, the process of how trading takes place, a group of people who are most at risk of trafficking and also the reasons that lead to the implementation of the perpetrators of this crime. In the second chapter the author discusses human trafficking globally and in sub-chapters of the second chapter focuses on the legal system in force in the European Union in the field of human trafficking. Since the Slovak Republic is within the European Union, which means that it should comply with covenants and agreements common to the entire European Union, the author of this thesis work seeks to determine the extent to which the Slovak Republic succeeded to common agreements and conventions. In this paper, and more specifically the negative impact and what the consequences brought about trafficking in their psyche, and other potential health problems posed by this phenomenon. Because the work is theoretical from available sources the author has found that the Slovak Republic, while making a major albeit still insufficient effort in the country because its inhabitants have not yet sufficiently aware of the degree of the problem and its consequences. The author in his bachelor thesis found that the perpetrators of this crime do it out for high wages, because it is the third most profitable illegal trade after drugs and weapons. Regarding the impact of trafficking on its victims, the author found that these victims suffer lifelong trauma with which the deal is very difficult and sometimes therefore decided to resort to living

Keywords: Trafficking with people, slavery, European Union

OBSAH

ÚVOD	6
1 OBCHODOVANIE S ĽUĎMI	7
1.1 Charakteristika pojmu „obchodovanie s ľuďmi“	7
1.2 História obchodovania s ľuďmi	9
1.3 Proces obchodovania s ľuďmi	11
1.4 Rizikové skupiny ľudí	13
1.5 Dôvody obchodovania s ľuďmi	14
2 SVET A OBCHODOVANIE S ĽUĎMI	16
2.1 Právny systém platný v Európskej únii v oblasti obchodovania s ľuďmi.....	16
2.2 Ochrana obetí obchodovania s ľuďmi v slovenskom právnom poriadku	18
2.3 Dôsledky obchodovania s ľuďmi na vybrané oblasti	21
3 OBCHODOVANIE S ĽUĎMI Z HĽADISKA PRAXE	25
3.1 Hlavný cieľ, Čiastkový cieľ, prieskumné otázky.....	25
3.2 Diskusia	25
3.3 Odporúčania pre prax	29
ZÁVER	32
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	34

„Obchodovanie s ľuďmi je otrokárstvo, ktoré sa deje pred našimi očami v Európe 21. storočia.“

MauddeBoer – Buquicchi

ÚVOD

V našej bakalárskej práci sme rozoberali tému obchodovanie s ľuďmi v priestore Európskej únie. Nakoľko obchodovanie s ľuďmi predstavuje tretí najvýnosnejší, nelegálny biznis na svete, je potrebné, aby sa ním jednotlivé krajiny nie len v Európe, ale aj v celom svete začali zaoberať.

Na začiatku sme si stanovili ciele, ku ktorým sme sa postupne prepracovali. Za hlavný cieľ sme si stanovili zistiť, aké dôvody obchodovania s ľuďmi vo svete? Ako čiastkový cieľ sme si určili zistiť, aká má obchodovanie s ľuďmi dopady na jeho obeť?

Z hlavného cieľa nám vyplynuli tri prieskumné otázky, na ktoré sme sa snažili nájsť odpoveď v dostupnej literatúre a na základe toho ich interpretovať do našej práce. Prvou z nich bola otázka, aké sú dopady na ľudí, ktorí sa stali obeťami obchodovania? Ako druhú prieskumnú otázku sme si zvolili zistiť, aké sú rizikové skupiny, ktoré sa môžu stať obeťami obchodovania? Posledná prieskumná otázka sa týka legislatívy v oblasti obchodovania s ľuďmi na Slovensku a v Európskej únii a znie, Aká je legislatíva zaoberajúca sa obchodovaním s ľuďmi na Slovensku a aká je v Európskej únii? Odpovede na tieto otázky sú uvedené v diskusii.

Snažili sme sa tiež priblížiť históriu obchodovania s ľuďmi, to, ako proces obchodovania s ľuďmi prebieha, ale rozobrali sme v nej aj rizikové skupiny ľudí, ktoré sú týmto javom najviac ohrozené.

Autorka práce sa rozhodla spracovať túto tému preto, lebo je pre ňu veľmi zaujímavá, aj keď veľmi ťažká na spracovanie, nakoľko daná problematika disponuje nízkym počtom zdrojov a ich vyhľadávanie bolo náročné. Dôvodom na spracovanie bol aj fakt, že o tejto téme sa stále málo hovorí.

1 OBCHODOVANIE S ĽUĎMI

V nasledujúcej časti práce si rozoberieme pojem „obchodovanie s ľuďmi“, jeho históriu, proces ako aj rizikové skupiny, ktoré sú obchodovaním najviac ohrozené. Za dôležité považujeme spomenúť aj dôvody, prečo sa takáto forma organizovaného zločinu vykonáva.

1.1 Charakteristika pojmu „obchodovanie s ľuďmi“

Aby sme sa mohli zaoberať témou obchodovania s ľuďmi, je dôležité definovanie tohto pojmu. V našej bakalárskej práci uvedieme niekoľko definícií, podľa rôznych autorov. Odlišnosť vnímania samotného pojmu „obchodovanie s ľuďmi“ navodzuje v jednotlivých krajinách pomerne veľké problémy pri riešení daného problému na medzinárodnej úrovni.

Obchodovanie s ľuďmi je často označované aj ako „obchod s bielym mäsom“. Takéto označenie však nie je správne a taktiež ani etické, preto sa mu treba vyhnúť. Autor Kiss ho vo svojom článku definuje ako: „trestný čin, pri ktorom sa jeden človek alebo skupina ľudí obohacuje z nútenej práce iného človeka, ktorý bol za týmto účelom dopravený z iného prostredia“ (Kiss, 2010, s. 10). Inú definíciu, medzinárodne uznávanú, prináša Organizácia spojených národov (OSN), ktorá vníma obchodovanie s ľuďmi ako „verbovanie, prepravu, transfer, prechovávanie alebo prijímanie osôb pod hrozbou alebo prostredníctvom použitia násillia alebo iným spôsobom donútenia, únosmi, podvodom, l'sťou, zneužitím moci alebo zraniteľného postavenia alebo prostredníctvom prijímania alebo platenia poplatkov osobe, ktorá má kontrolu nad inou osobou, za účelom vykorisťovania“. Táto definícia obchodovania s ľuďmi je podľa článku 3 Protokolu OSN o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi, ktorý doplňa Dohovor OSN o boji proti nadnárodnému organizovanému zločinu (Obchodovanie s ľuďmi, 2012). Na medzinárodnej úrovni, je obchodovanie s ľuďmi vnímané, ako politická a právna spolupracavšetkých členských krajín EÚ.

Obchodovanie s ľuďmi sa radí do skupiny organizovaného zločinu, ktorý je definovaný ako „plánovité a snahou po zisku alebo moci motivované spáchanie zvlášť závažného trestného činu alebo páchanie – dlhšiu alebo neurčitú dobu – trestných činov, ktoré vo svojom súhrne sú obzvlášť závažné, pokiaľ sa tohto alebo týchto trestných činov zúčastňuje viac ako dve osoby, ktoré:

- majú medzi sebou rozdelené úlohy,
- konajú konšpiratívne,
- využívajú štruktúry podobné živnosti alebo obchodu,
- používajú násilie alebo iné prostriedky vhodné k zastrašeniu, alebo ovplyvňujú aspoň jednu z týchto sfér: ekonomiku, politiku, hromadné oznamovacie prostriedky, verejnú správu, políciu, justíciu“(Goga, Malankevič, 2000, s. 67).

Organizovaný zločin je veľmi ľstivý, rôznorodý, predstavujúci veľké nebezpečenstvo, ktoré možno charakterizovať aj ako:

1. Hrozba pre nezávislosť a suverenitu jednotlivých krajín – štátne hranice, ktoré predstavujú suverenitu každej krajiny sú kriminálnymi skupinami bez problémov zdolávané. Tento fakt teda ohrozuje suverenitu štátu. Napriek tomu, že jednotlivé štáty majú zabezpečenú kontrolu na hraniciach, nie sú schopné túto kontrolu vykonávať tak, aby zamedzili prieniku týchto kriminálnych skupín, čím je suverenita štátu ohrozená.
2. Hrozba pre spoločenskú štruktúru – rozpínanie organizovanej kriminality narúša základné práva a buduje svoje vlastné hodnoty. Korupciou a vyhrázaním dosahuje to, že narúša zákonné inštitúcie a ich hodnotový základ.
3. Hrozba pre stabilitu a riadenie štátu – tento negatívny jav dosahuje to, že prostredníctvom korupcie sa dostáva do vlád nie len miestnych ale aj národných.
4. Hrozba pre demokraciu - prostredníctvom podplácania sa organizovaným skupinám darí ovládať vládu tak, aby v tejto trestnej činnosti nevykonala žiadne opatrenia a ak ich aj vykoná tak sú len formálne.
5. Hrozba pre národnú ekonomiku – nakoľko organizovaná kriminalita vytvára tieňovú ekonomiku dosahuje to, že sa znižujú daňové príjmy.
6. Hrozba pre finančné inštitúcie – nakoľko zisky z tejto nelegálnej činnosti sú považované za zákonné, nakoľko sú kryté zákonnými inštitúciami, predstavuje to veľké straty pre finančný systém a finančné inštitúcie.
7. Hrozba pre jednotlivca – na dosiahnutie svojich cieľov používa organizovaná kriminalita násilie proti ľuďom a majetku, čím ohrozuje jednotlivca (Lisoň, Stieranka, 2004).

Nakoľko pojem obchodovanie s ľuďmi nie je v jednotlivých krajinách jednotný a taktiež nie je vždy v súlade s medzinárodne uznávanými definíciami, tento fakt spôsobuje, že boj proti obchodovaniu s ľuďmi je na medzinárodnej úrovni veľmi komplikovaný (Kállay, 2012).

Definícia obchodovania s ľuďmi na Slovensku je ukotvená v trestnom zákone č. 300/2005 Z.z., ktorý definuje obchodovanie s ľuďmi ako „zneužívanie vykonávané akoukoľvek formou donútenia (použitím násilia, hrozbou násilia, únosom, podvodom, zneužitím moci alebo bezmocnosti osoby, zneužitím existujúcich alebo fiktívnych záväzkov“ (Trestný zákon č. 300/2005 Z. z.).

Za posledných desať rokov sa obchodovanie s ľuďmi postupne rozvinulo. Z tohto javu, ktorý naša spoločnosť vnímala len okrajovo, sa stal závažný problém dnešnej doby. Za negatívum považujeme aj zvýšenie tejto formy kriminality a taktiež aj zmenu foriem a metód práce pri jej realizácii. Tento fenomén nadobudol medzinárodný rozsah, ktorý využíva migrujúce osoby a privádza ich k prostitúcii rôznymi donucovacími prostriedkami ako napr. podvod, vydieranie, zastrašovanie, donucovanie, atď. (Hurtošová, 2008).

1.2 História obchodovania s ľuďmi

Obchodovanie s ľuďmi a uväznenie obete vnímame ako modernú formu biznisu s otrokmi, kde sú obeť označované ako tovar, ktorý je kupovaný, predávaný na nútené práce, ktorými môžu byť: sexbiznis, poľnohospodárstvo, oficiálne – nelegálne továrne.

Ľudstvo od svojej existencii prešlo rôznymi štádiami. Ich rozvoj bol uskutočňovaný pod vplyvom aktivít, ktoré ľuďom zaručovali lepší život. Utrpenie ľudských jedincov súviselo s vytváraním blaha pre isté skupiny jednotlivcov. Ľudia boli využívaní na nútené práce, čo zostalo až do dnešných časov. Ľudsky zmýšľajúci jedinci si boli vedomí toho, že zneužívanie a ponižovanie ľudí nemá za následok len ublíženie ľuďom, ktorí boli takto zotročovaní, ale takéto počínanie viedlo k cynizmu, hrubosti a citovému chladu. Proti tým, ktorí si týchto dôsledkov boli vedomí, však stáli obchodníci s ľuďmi a ich majitelia. Nakoľko zrušením otroctva by ľudia profitujúci z tejto činnosti prišli o ekonomické postavenie, úpenlivo sa snažili zabrániť situáciám, ktoré by priniesli zmenu v ich neprospech. Proti otroctvu a obchodovaniu s ľuďmi sa vždy bojovalo a tento boj trvá až dodnes (Obchodovanie s ľuďmi v dnešnom...).

Najväčším fenoménom v Afrike bolo a naďalej pretrváva otroctvo. Symbolom otroctva je pritom Ghana. V roku 1471 na jej pobreží pristáli Portugalčania, ktorí tu postavili 22 pevností, ktoré sa stali neskôr námornou základňou pre obchod s otrokmi. Existencia otroctva tu bola ešte pred príchodom Európanov. Postihnutá otroctvom nebola len Ghana ale aj celá Afrika.

S čiernou Afrikou súvisí jeden z najväčších biľagov ľudstva - otroctvo. Smutným symbolom tohto strachu naháňajúceho slova je pritom Ghana. Práve na jej pobreží pristáli v roku 1471 Portugalčania, postavili tu dovedna 22 pevností a tie sa stali neskôr námornou základňou pre obchod s otrokmi. Dôvodom, prečo obchod s otrokmi prekvital, bolo to, že ghanské etnikum – Ašantovia, ktorí boli známi tým, že mali veľký zmysel pre obchod, práve s otrokmi. Najväčší rozmach tento obchod však zažil po otvorení nenásytných trhov v Novom svete. Oficiálne, bol obchod s otrokmi zrušený až v 19. Storočí, dovtedy bolo do Ameriky násilne zavlčených približne 15 miliónov Afričanov. Presný počet otrokov mohol byť však oveľa väčší, ale približne každý šiesty tragicky zahynul počas transportu loďou.

Otroctvo bohužiaľ stále nie je iba temnou históriou, ale na čiernom kontinente, dodnes krutou realitou. Najčastejším dôvodom, prečo tu otroctvo ešte stále pretrváva sú prírodné katastrofy, etnické pohromy a izolovanosť. Malým úspechom je fakt, že aspoň na celom území púštnej oblasti Severnej Afriky, sa v značnej miere podarilo otroctvo zlikvidovať. Jejjužná časť je však týmto patologickým javom stále sužovaná. Niekoľko stoviek obyvateľov Nigérie a jej blízkych oblastí sú v katastrofálnych podmienkach nedobrovoľne zneužívaní, či už na prácu v domácnosti alebo na poliach.

Podľa organizácie UNICEF sa do otroctva dostane ročne približne 200 000 afrických detí. Zvláštnosťou však zostáva, že aj napriek týmto alarmujúcim číslam, podpísalo dohody zakazujúce obchodovanie s ľuďmi iba dvadsať krajín afrického kontinentu, ktoré aj napriek podpisu túto dohodu porušujú. Známym prípadom je aj tzv. záhadná loď Etireno, ktorá mala na palube približne 200 malých afrických detí. Nebolo by na tom nič zarážajúce, keby sa neskôr nezistilo, že loď prevážala tieto deti do otroctva. Vlastní rodičia ich tam predali dobrovoľne v nádeji, že na plantážach zarobia peniaze, ktoré rodinu vyťahnu z biedy. Bohužiaľ, opak bol pravdou. Loď vyplávala zo štátu Benin, ktorý leží hneď vedľa Ghany. Miestne úrady potom prišli na to, že posádka tejto lode sa takýmto obchodom živila už približne päť rokov. Nie náhodou sa preto Benimu potvrdil jeho starý názov Pobrežie otrokov. Autenticky si možno otrokársku minulosť Ghany pripomenúť v pevnosti CapeCoast, priamo

na pobreží. Temné, klenuté miestnosti, hlboko pod zemou, hrubé reťaze, nízka bránka, ktorou otroci prechádzali do pekla na zemi. Aj taká je história otroctva (Rutkay, 2012)

1.3 Proces obchodovania s ľuďmi

Obchodníci s ľuďmi majú vyčlenené špecifické typy ľudí, na ktoré sa zameriavajú. Zneužívajú ľudskú naivitu a ich sny a tak lákajú svoje obeť. Spôsoby, ktoré obchodníci s ľuďmi využívajú na to, aby získali nových ľudí sú dostatočne známe, iné sú veľmi zákerné a ťažko identifikovateľné. Tieto spôsoby môžeme zhrnúť nasledovne: nábor, ktoré sú vykonávané na verejných miestach, patria sem napr. diskotéky, bary alebo kluby, nábor, vykonávané prostredníctvom neformálnych sietí napr. priatelia, známy alebo členovia rodiny, nábor, vykonávané prostredníctvom agentúr napr. pracovné agentúry, sprostredkovateľské agentúry, cestovné agentúry, nábor, vykonávané prostredníctvom internetu na rôznych portáloch alebo nábor, vykonávané použitím násilia – spáchaním trestného činu – únosu. Ponuky práce, na ktoré obchodníci s ľuďmi lákajú svoje obeť sú napohľad tuctové ponuky práce, ktoré je možné nájsť ako na internete, tak aj v rôznych periodikách. V inzerátoch sa väčšinou uvádza, že práca je odmenená vysokým zárobkom, na čo potenciálne obeť reagujú. Najčastejšie ide o prácu v domácnosti, opatrovanie detí, chorých alebo starých ľudí, práca tanečnice v tanečných kluboch, práca v modelingu, práca čašníčky v reštauráciách, baroch, práca v erotických kluboch, štúdium v zahraničí, ponuka manželstva alebo vzťahu. Tieto spôsoby náboru sa však líšia a závisí to od konkrétnej krajiny, ako sa takýto nábor vykonáva. V našich končinách je najčastejšie využívaným spôsobom získavania obetí ponuka práce v pracovnej inzercii. Takéto nábor, vykonávajú agentúry, ktoré sú buď fiktívne, chýbajú im potrebné povolenia na sprostredkovanie práce v zahraničí alebo sa v týchto agentúrach vyskytujú pracovníci, ktorí majú kontakty na obchodníkov s ľuďmi a takto im dohadzujú obeť. Takéto nábor, môžu vykonávať aj agentúry, ktoré sú síce skutočné, ale nie úplné, pretože sprostredkujú prácu cez potenciálnych zamestnávateľov, o ktorých sú len veľmi málo informovaní. Ľudia, vo vedomí, že cestujú za dobre platenou prácou sa v priebehu transportu alebo až v cieľovej krajine dozvedia, aká je ich skutočná náplň práce (Kubovičová, 2009, s. 20).

Slovenská republika je pokladaná za krajinu tranzitu obetí obchodovania s ľuďmi. Obete, ktoré sú cez Slovensko prevážané, pochádzajú z Ruska, Bulharska, Ukrajiny a väčšinou sú

prepravované do Českej republiky alebo Rakúska. Nakoľko sa na Slovensku zdržia len veľmi krátko, identifikácia týchto obetí je veľmi ťažká. Salóny poskytujúce sexuálne služby na Slovensku nemajú záujem zamestnávať cudzinky bez pracovného povolenia, pretože to pre vlastníkov týchto podnikov predstavuje obrovské problémy. Táto skutočnosť je dôvodom, toho, prečo sa Slovensko neradí medzi cieľové krajiny obchodovania s ľuďmi (Kardošová, 2011).

Skúsenosti IOM Bratislava dokazujú, že ľudia sa stávajú najčastejšie obeťami obchodovania, keď sa im naskytne buď pracovná alebo študijná ponuka, ktorú im zaobstaral človek, ktorého vôbec nepoznajú alebo veľmi dobrý známy, ktorému dôverujú a o ktorom si myslia, že by nebol schopný podrazu. Takýto človek si je buď vedomý, aké utrpenie túto obeť čaká alebo vôbec nepozná rozsah utrpenia, akému bude obeť vystavená, ale je si vedomý klamstva. Ďalšou možnosťou ako získať obeť je zinscenovaná (hraná) zaľúbenosť. Žena sa zoznámí s atraktívnym mužom, do ktorého sa zamiluje a je vo vedomí, že spolu tvoria pár. Muž využíva zaľúbenosť ženy a tak jej navrhne spoločné vycestovanie za prácou. V cudzine je žena vydaná obchodníkom alebo ju tento muž sám prinúti vykonávať prácu striptérky alebo prostitútky. Medzi menej využívané, ale o to drastickejšie získavanie obetí patria únosy žien alebo detí rovno z ulice. Za obchodovanie s ľuďmi sa považuje aj manželstvo z donútenia ale aj práca robotníčky v poloilegálnych výrobnách, kde sú nútené aj prespávať. Ženy sú často využívané aj ako slúžky v dome, kde musia vykonávať široké škálu rôznych domácich prác, bez možnosti vymanenia sa z tohto otroctva, pretože sú vydierané svojím poloilegálnym bytím. Takýmto ženám chýbajú zväčša potrebné doklady na vykonávanie takejto práce ako napr. pracovné povolenie alebo vízum. Návrat domov sa tak stáva len ich nespĺneným želaním, ktoré splniť je často krát omnoho ťažšie, ako zotrvanie u svojho otrokára (Kubovičová, 2009).

Priebeh obchodu s bielym mäsom prebieha zvyčajne podľa akéhosi vzorca. Vývoz obetí za hranice a následné odobratie všetkých dokladov, peňazí a taktiež aj mobilných telefónov. Obete majú obmedzený pohyb a taktiež im nie je umožnený žiadny kontakt s príbuznými.

V neprospech obetí hrá často aj neznalosť cudzích jazykov. Ako donucovacie prostriedky na vykonávanie prostitúcie sa zo začiatku používa bitie alebo držanie v hlade a smäde, taktiež znásilňovanie, opojenie alkoholom a podávanie drog. Obete sú znásilňované aj väčším počtom ľudí, čo spôsobí, že obeť si pripadá byť úplne bezvýznamná a úbohá, že je nakoniec ochotná robiť čokoľvek, len aby si zachránila to najcennejšie a to je život. Následkom toho im vznikajú veľké telesné a celoživotné psychické poškodenia. Tieto obeť trpia veľmi ťažkými

formami post-traumatických stavov, neschopnosťou nadväzovať spoločenské vzťahy, strácajú zmysel života, vlastnej hodnoty a taktiež nádej na lepší život. Sú ustráchané, trpia pocitom viny a pociťujú úzkosť a beznádej (Gurský, 2010).

1.4 Rizikové skupiny ľudí

Informácie o obchode s ľuďmi sú častokrát zámerne zastierané. Ako uvádza Ministerstvo vnútra SR, za najčastejšie používané zdroje informácií sa považuje každoročná správa americkej vlády o obchodovaní s ľuďmi (*Trafficking in Persons Report*), ktorá uvádza, že cez medzinárodné hranice sa obchoduje so 600 000 až 800 000 mužmi, ženami a deťmi ročne. V týchto počtoch však nie sú zarátané osoby, ktoré sa stali obeťami obchodovania v rámci územia jedného štátu. V tejto správe sa tiež uvádza, že 80% obetí obchodovania, tvoria ženy a dievčatá a 50% týchto obetí sú maloletí. Tieto obeť sú zväčša využívané so zámerom sexuálneho zneužívania v prostitúcii a pornografii, ale často aj na nelegálnu prácu v priemysle, poľnohospodárstve, domácnostiach a pod. (Gurský, 2010).

Najviac ohrození sú ľudia, ktorí pochádzajú z chudobných krajín sveta, kde nie je dostatok pracovných príležitostí. Ako sme už spomínali, neraz sa obeťami stávajú tí najkrehkejší a to sú deti, utečenci alebo bezdomovci. Takýmito obeťami sa však môžu stať aj ľudia z rozličných spoločenských podmienok, rasy alebo triedy. Ľudia, ktorí chcú zmeniť svoj život tým, že odídu do inej krajiny môžu natrafiť na obchodníkov s ľuďmi, ktorí ich získajú tým, že v nich vzbudia nádej na lepší život v inej krajine a že po prekročení hranice budú opäť slobodní. Obchodníci s deťmi často zneužívajú zlú finančnú situáciu rodičov týchto detí. Ako sme už spomínali, najviac ohrozené sú ženy. Obchodníci s ľuďmi využívajú zlú ekonomickú situáciu týchto žien a zlákať ich vidinou perfektného zárobku, no v skutočnosti sú donútené pracovať ako prostitútky, točia porno filmy (Kubovičová, 2009, s. 20).

Obeťami obchodu sa často stávajú aj migrujúce prostitútky. Stáva sa, že ženy idú prostitúciu vykonávať dobrovoľne, ale s vedomím, že podmienky, ktoré ich tam čakajú, budú pre nich výhodné a vyhovujúce. Medzi najviac rozšírený obchod patrí obchod s mladými dievčatami, ale nezaostáva za nim ani obchod s maloletými, z ktorých mnohí sotva dovŕšili vek 4 roky. Obchodovanie so ženami nemá vždy transparentné znaky obchodovania. Podľa informácií polície je až 80% žien zo Slovenska, pracujúcich v zahraničí rómskeho pôvodu, ich vek je

v priemere 20 rokov a sú informované o tom, akú formu práce budú v zahraničí vykonávať (Biachni, Popper, Lukšík, 2007).

Do obchodu s ľuďmi sú často krát zapletené aj „modelingové“ agentúry, ktoré sľubujú slávny a bohatý život. Každý rok sa takýmto spôsobom stratia tisícky dievčat, ktoré sa už nikdy nenájdu alebo sa nájdu len ich telesné pozostatky. Na objasnenie takéhoto obchodu je len veľmi malá pravdepodobnosť. Mnohé ženy vidia jedinou možnosť ako zabezpečiť svoju rodinu v tom, že odídu za prácou na Západ, nakoľko od štátu nemôžu očakávať nijakú podporu a oporu nevidia ani vo svojich životných partneroch, nakoľko ide často o mužov závislých od alkoholu, patologických hráčov, mužov závislých od drog, prípadne nezamestnaných (Gurský, 2010).

1.5 Dôvody obchodovania s ľuďmi

Obchodovanie s ľuďmi je tretím najvýnosnejším druhom organizovanej trestnej činnosti. Pred ním je na prvom mieste obchodovanie s drogami, na druhom mieste nelegálny obchod so zbraňami. Tento obchod zažíva rozmach a to vďaka týmto faktorom: ľahký finančný zisk z vykorisťovania, narastajúca deprivácia, amarginalizácia chudoby, diskriminácia voči ženám, reštriktívne zákony pre migrantov, nedostatok informovanosti o nebezpečenstvách obchodovania s ľuďmi či slabé sankcie voči obchodníkom. Pri nelegálnom obchode s ľuďmi je v hre obrovské množstvo peňazí, ktoré sú používané aj na rozvoj iných nezákonných vecí, najviac korupcie, ktorá odzbrojuje moc zákonov (AUSAid, 2012).

Úrad pre drogy a kriminalitu Organizácie spojených národov (UNODC- United Nations Office for Drugs and Crime) hovorí, že „zisky z takéhoto obchodu môže byť medzi 7 – 10 miliardami dolárov ročne“. Nakoľko obchodovanie s ľuďmi je kvalifikovaná ako ilegálna činnosť a je vykonávaná na medzinárodnej úrovni, presné odhady počtov obetí sa rôznia. Obchodníci, ktorí predávajú ženy, si mesačne vedia takouto činnosťou zarobiť v priemere milión dolárov. Pravdepodobnosť, že táto nelegálna činnosť bude odhalená je mizivá.

Pravidlá obchodu so ženami sa nijako od ostatných obchodov nelíšia. Na jednej strane je ponuka, na druhej strane dopyt a samozrejme je to „tovar“. Tento obchod funguje a je vysoko výnosný preto, lebo je oň záujem. Ľudia, ktorí tieto obeť kupujú sú majetní a samozrejme vplyvní a tak sa podľa zákona nedopúšťajú žiadneho trestného činu. Páchateľmi nelegálnej trestnej činnosti sa teda oficiálne stávajú len predávajúci a paradoxné je, že aj obeť takéhoto

obchodu (Pracovné listy..). Medzi hlavné dôvody obchodovania s ľuďmi sa považuje ťažká ekonomická situácia obyvateľstva v zdrojových krajinách, čo páchatelia takejto trestnej činnosti pohotovo využijú a lákajú predovšetkým mladých a naivných ľudí. Obchodníci potom týchto ľudí zneužívajú na prostitúciu ale aj iné formy vykorisťovania medzi ktoré patrí aj nevoľníctvo, otroctvo, nútené práce, odoberanie orgánov, a preto sa páchatelia zameriavajú predovšetkým na mladých ľudí, vo väčšie prípadov dievčatá a ženy, zo zlých ekonomických a sociálnych pomerov.

2 SVET A OBCHODOVANIE S ĽUĎMI

Obchodovanie s ľuďmi a boj proti nemu priťahuje pozornosť celého sveta, pretože týmto obchodom sú v ohrození ľudské práva, zdravie verejnosti, ale aj bezpečie národov. Najkompletnejšie údaje o obchodovaní s ľuďmi vo svete prináša Správa o obchodovaní s ľuďmi v 140 krajinách sveta, ktorá hovorí aj o boji vlád proti tejto forme zločinnosti. Správa obsahuje stupne, ktorými sú ohodnotené jednotlivé krajiny, podľa úsilia, ktoré vynakladajú na boj s týmto javom. Slovensko sa nachádza v tomto hodnotení na druhom stupni. Znamená to, že krajina síce nedodržiava minimálny štandard na odstránenie tohto javu, ale sa o to výrazne snaží (Zápas s novodobými formami otroctva..).

Svet sa nedá presne geograficky rozdeliť na rovnorodé časti, charakteristické podľa toho, na aký cieľ v tej ktorej krajine slúži obchodovanie s ľuďmi. Je však možné urobiť hodnotenie týchto krajín na základe prieniku niektorých činiteľov, ako sú makroekonomické postavenie krajiny, kultúra, vzdelanie a historické danosti. Podľa rozvitosti krajiny sa dá zistiť, na aký účel sa v krajine s ľuďmi obchoduje. Dá sa predpokladať, že v krajine, kde je nízke HDP na obyvateľa a rozvíjajúca sa ekonomika, bude vykonávaný obchod s ľuďmi kvôli všetkým druhom vykorisťovania. Takéto krajiny sú zdrojom lacnej pracovnej alebo otrockej sily a taktiež sú aj zdrojom detí a dievčat, ktoré sú využívané na prostitúciu. Kvôli medzerám v legislatíve je v týchto oblastiach rozšírené aj obchodovanie s ľudskými orgánmi. Tam, kde je ekonomická situácia na lepšej alebo dobrej úrovni, prebieha obchodovanie s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania. Veľa štátov k tomuto javu nepristupuje rázne a legislatívne opatrenia nie sú dostatočné. V niektorých krajinách tretieho sveta obchodu s ľuďmi nevenujú takmer žiadnu pozornosť alebo je otroctvo tolerované. 90. Roky sú poznačené vysokým nárastom obchodovania s ľuďmi v celej Európe. Zmena režimu v strednej Európe znamenala nárast sociálnej neistoty a tým sa stávala zdrojom obchodovania s ľuďmi. Nakoľko v strednej Európe došlo za posledné roky k nárastu životnej úrovne, sa táto oblasť stáva aj cieľovým miestom (Draxler, 2006).

2.1 Právny systém platný v Európskej únii v oblasti obchodovania s ľuďmi

V nasledujúcej kapitole sa pokúsime priblížiť právny systém ochrany obetí na Slovensku a v Európe všeobecne.

Do Európskej únie ročne pribudne až stotisíc obetí obchodovania s ľuďmi (Poslanci zintenzívňujú...).

Európska únia sa snaží predchádzať tejto forme moderného otroctva stíhaním zločincov a snahou pomôcť obetiam (Obchodovanie s ľuďmi ako novodobé..). Základom právneho podchytenia, je Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi z roku 2005, ktorého cieľom je prevencia obchodovania s ľuďmi, ochrana ľudských práv obetí obchodovania s ľuďmi a trestné stíhanie obchodníkov s ľuďmi.

Rada Európy považuje za potrebné, prijať opatrenia na ochranu ľudských práv a ich aplikáciu na všetkých 800 miliónov občanov, pričom nie je rozhodujúce, aká je ich farba pleti, vierovyznanie, pohlavie alebo pôvod. Má dobré podmienky na boj a ochranu obetí, pretože veľa jej členských štátov sú krajinami pôvodu, tranzitu alebo cieľovými krajinami obetí obchodovania. V boji proti obchodovaniu s ľuďmi je aktívna svojou činnosťou, ktorá spočíva v rôznych iniciatívach napr. tvorbou právnych prostriedkov, budovaním stratégií, spravovaním výskumov, podieľa sa na právnej a technickej spolupráci a vykonáva monitorovanie (Boj proti obchodovaniu s ľuďmi)

Fenomén obchodovania s ľuďmi je rozšírený po celom svete. Často tvorí súčasť organizovaného zločinu. Protokol o prevencii, potlačaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi (Palermský protokol), doplňujúci OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu, vytvoril základ pre medzinárodný boj proti obchodovaniu s ľuďmi. Tento protokol berie na vedomie aj ďalšie právne prostriedky rozhodujúce v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Jeho hlavným zámerom je zlepšenie ochrany, ktorú tieto prostriedky poskytujú a zvýšenie štandardov, ktoré zavádzajú. Tento protokol zahŕňa aj výmenu informácií a odbornú prípravu zmluvných štátov, opatrenia na hraniciach, bezpečnosť a kontrolu dokladov, ich oprávnenie a platnosť. Obchodovanie s ľuďmi podnecuje aj medzinárodné agentúry, ako Interpol, Medzinárodná organizácia pre prácu (ILO), Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) a Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) , aby zvýšili činnosť v tejto problematike. Existuje veľa mimovládnych organizácií, ktoré sa zaoberajú prácou s ľuďmi, ktorí sa stali obeťami obchodovania.

Nakoľko obchodovanie s ľuďmi prekvitá, jednotlivé štáty sa rozhodli prijať opatrenia na boj proti obchodovaniu s ľuďmi. Keďže je táto nelegálna činnosť vykonávaná na medzinárodnej úrovni, odhaľovanie páchatel'ov je veľmi zložitú. Preto boli vytvorené medzinárodné zmluvy, ktoré sa zaväzujú, že vzájomnou spoluprácou sa budú podieľať na odhaľovaní tejto trestnej

činnosti. Ide o medzinárodné dokumenty, ktoré majú, ako všeobecnú, tak aj trestnú povahu. Prvou takouto zmluvou je Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach z roku 1959 a jeho dva dodatkové protokoly. Európsky dohovor o vzájomnej pomoci hovorí o tom, že: pomoc má byť vzájomná a čo najširšia a že sa poskytuje pre trestné konanie. Pokladáme za dôležité spomenúť, že dohovor je založený na princípe jednostrannej trestnosti činu, čo znamená, že je dostačujúce, ak štát, ktorý dožaduje právo považuje tento čin za trestný (Odler, Aplikácia právnej pomoci...).

2.2 Ochrana obetí obchodovania s ľuďmi v slovenskom právnom poriadku

V dôsledku nevyhovujúcej ekonomickej situácie, Slovenská republika dost' zaostáva v oblasti ochrany obetí obchodovania s ľuďmi. Poskytuje však týmto obetiam možnosť vstúpiť do programu ochrany obetí v prípade, že budú ochotné pomáhať polícii pri odhaľovaní tohto trestného činu. Nedôvera však svedkov vo väčšine prípadov odrádza, čím je odhaľovanie páchatel'ov veľmi komplikované (Trafficking ..).

Slovensko sa s pojmom obchodovanie s ľuďmi stretlo po prvýkrát po páde železnej opony v roku 1989. V dôsledku slobody voľného pohybu, sa slovenským občanom naskytili nové možnosti. Tento pozitívny jav však spustil aj ne jeden negatívny, medzi ktoré patrí aj obchodovanie s ľudskými bytosťami, ako na domácej, tak aj na zahraničnej úrovni. Na tento jav má negatívny vplyv aj ekonomická situácia občanov a taktiež migrácia za prácou v zahraničí (Kubovičová, 2009).

Slovenská republika má vytvorený Program podpory a ochrany obetí obchodovania ľuďmi, ktorý je spravovaný Ministerstvom vnútra SR. Prvá fáza Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi sa uskutočnila v rámci Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2008-2010. Na roky 2011 – 2014 bol Návrh Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi schválený uznesením vlády SR č. 96 zo 16. februára 2011 bez pripomienok. Tento nový Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi, nadväzuje na realizáciu predchádzajúceho programu. Jeho obnova bola uskutočnená koncom roka 2010 s platnosťou od 1. januára 2011. Obet' bola na účel programu definovaná ako: „občan Slovenskej republiky u ktorého je dôvodné podozrenie, že sa na území Slovenskej republiky alebo v zahraničí stal obeťou, cudzinec alebo osoba bez štátnej

príslušnosti (ďalej len „cudzinec“) u ktorého je dôvodné podozrenie, že sa na území Slovenskej republiky alebo v zahraničí stal obeťou“.

Program je realizovaný týmito činiteľmi:

-národný koordinátor pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorým je štátny tajomník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

-zástupcovia ministerstva, určených ústredných orgánov štátnej správy a samosprávy

-mimovládna organizácia: Medzinárodná organizácia pre migráciu IOM Bratislava, Slovenská katolícka charita, Slovenské krízové centrum DOTYK, Občianske združenie NÁRUČ.

Zmyslom programu pre obeť – občana Slovenskej republiky je garancia: vyňatia z kriminálneho prostredia, podpora dobrovoľného návratu na Slovensko, zabezpečenie anonymného ubytovania, keď má obeť o takéto ubytovanie záujem, 90 dňová krízová starostlivosť je tiež nevyhnutnosťou tohto programu, poskytuje záruku na ucelenú starostlivosť do skončenia trestného konania v prípade, že sa obeť rozhodne podieľať na spolupráci s orgánmi činnými v trestnom konaní. Taktiež jej bude zabezpečená nielen finančná ale aj sociálna pomoc, samozrejmosťou sú tiež psychologické poradenstvo, psychoterapeutická služba, právne poradenstvo, zdravotná starostlivosť, rekvalifikačné kurzy, 90 dňová reintegrácia, taktiež poskytuje možnosť zaradenia do programu ochrany svedka podľa osobitného zákona a finančného odškodnenia podľa osobitného zákona. Národný Program boja proti obchodovaniu s ľuďmi taktiež poskytuje pomoc aj pre cudzincov, ktorí sa stali obeťami obchodovania s ľuďmi. Táto pomoc je identická s pomocou, ktorá je poskytovaná občanovi Slovenskej republiky, len je doplnená o niektoré zložky. Nakoľko sa jedná o občana inej krajiny, je mu umožnená legalizácia pobytu na území Slovenskej republiky, zabezpečenie tlmočníka, rovnako, ako občanovi Slovenskej republiky, mu je poskytovaná komplexná starostlivosť, ktorá je vykonávaná v rámci prípravy obeť na návrat do svojej krajiny v prípade, že o takýto návrat prejaví záujem, je jej ponúknutá možnosť nadobudnutia trvalého pobytu a to v prípade, že je to v záujme Slovenskej republiky. Ak sa obeť rozhodne pre návrat do svojej vlasti, je jej sprostredkovaná pomoc na návrat do svojej krajiny a taktiež pomoc prostredníctvom mimovládnej organizácie, ktorá má pôsobisko v krajine pôvodu tejto obeť.(Program podpory a ochrany obeť obchodovania s ľuďmi)

Obchodovanie s ľuďmi upravuje ustanovenie Trestného zákona č. 300/2005 Z. z., § 179 (ďalej len TZ). Uvedené ustanovenie je upravené v súlade s Dohovorom OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu a jeho dodatkovým Palermským protokolom.

Základom všetkých definícií, sankcií a opatrení všetkých trestných činov je Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. v ktorom je ukotvená aj definícia a sankcie problematiky obchodovania s ľuďmi. Tento zákon podľa § 179 tohto zákona, definuje obchodovanie s ľuďmi nasledovne: „(1) Kto s použitím podvodného konania, ľsti, obmedzovania osobnej slobody, násilia, hrozby násilia, hrozby inej ťažkej ujmy alebo iných foriem donucovania, prijatia alebo poskytnutia peňažného plnenia či iných výhod na dosiahnutie súhlasu osoby, na ktorú je iná osoba odkázaná, alebo zneužitia svojho postavenia alebo zneužitia bezbrannosti alebo inak zraniteľného postavenia zláka, prepraví, prechováva, odovzdá alebo prevezme iného, hoci aj s jeho súhlasom, na účel jeho prostitúcie alebo inej formy sexuálneho vykorisťovania vrátane pornografie, nútenej práce či nútenej služby, otroctva alebo praktík podobných otroctvu, nevoľníctva, odoberania orgánov, tkanív či bunky alebo iných foriem vykorisťovania, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto zláka, prepraví, prechováva, odovzdá alebo prevezme osobu mladšiu ako osemnásť rokov, hoci aj s jej súhlasom, na účel jej prostitúcie alebo inej formy sexuálneho vykorisťovania vrátane pornografie, nútenej práce či nútenej služby, otroctva alebo praktík podobných otroctvu, nevoľníctva, odoberania orgánov, tkanív či bunky alebo iných foriem vykorisťovania“.

V nasledujúcich odsekoch § 179 sú bližšie popísané prirážajúce okolnosti v dôsledku ktorých dochádza k zvýšeniu trestných sadzieb. Za najvyšší možný trest, ktorý je možné udeliť páchatelom tejto trestnej činnosti, je odňatie slobody na dvadsať až dvadsaťpäť rokov, prípadne doživotný trest a to v prípade, že páchatel vykoná čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a to vtedy, ak spáchaním tohto trestného činu, získa pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu, alebo takýmto činom zaviní ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť viacerým osobám.

Okrem spomínaného Trestného zákona sa obchodovaním s ľuďmi zaoberá aj Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. V Ústave SR sa konkrétne týmto javom zaoberá druhá hlava – Základné ľudské práva a slobody. Vo svojom 17 článku garantuje každému osobnú slobodu a taktiež ustanovuje nemožnosť stíhania alebo pozbavenia slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom ustanoveným v zákone. Hovorí tiež o tom, že je nemožné odobrať

niekomu slobodu pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Táto časť sa využíva v priebehu obchodovania s ľuďmi hlavne v takých situáciách, keď je obeť prinútená realizovať prostitúciu alebo inú formu nútenej práce na základe omylu spočívajúceho v záväzku splatiť náklady, ktoré páchatelom vznikli v spojitosti s transportom z krajiny pôvodu do cieľovej krajiny. 18 článok poskytuje záruky, že žiadna osoba nesmie vykonávať nútené práce alebo služby. 19 článok hovorí o tom, že každému musí byť zaručená ochrana pred nedovoleným zásahom do súkromia a rodinného života. V čase priebehu vyšetrovania obchodovania s ľuďmi sa cudzinci zdržujú, mnohokrát proti svojej vôli na území Slovenska. V Ústave SR v čl. 23 sa hovorí o slobode voľného pohybu a pobytu a každý, kto je oprávnený na území Slovenska, môže toto územie kedykoľvek opustiť. Za potrebné považujeme spomenúť aj čl. 47 ods. 2, ktorý zaručuje obetiam právo na právnu pomoc v súdnom procese, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania. Taktiež sa v tomto článku spomína nárok na tlmočníka.

Nakoľko obchodovanie s ľuďmi sa nedotýka len dospelých jedincov, ale aj bezbranných detí považujeme za potrebné spomenúť aj Dohovor o právach dieťaťa uverejnený v Zbierke zákonov pod č. 104/1991 Zb. kde o skutkovej podstate hovorí § 180 a 181 trestného zákona. Hovorí o postihu toho, kto zverí dieťa do moci iného so zámerom adopcie, pričom takéto zverenie nebolo vykonané so všeobecne záväznými predpismi, v tomto prípade zákonom o rodine v platnom znení. Takýmto zverením sa rozumie odovzdanie dieťaťa do rúk osobe s cieľom adopcie, pričom za rozhodujúci sa považuje fakt, či adopcia skutočne prebehla.

2.3 Dôsledky obchodovania s ľuďmi na vybrané oblasti

Obchodovanie s ľuďmi má veľké dopady hlavne na jeho obeť. V nasledujúcej kapitole sa budeme snažiť priblížiť tie najrozšírenejšie dopady na obeť obchodovania s ľuďmi, ktoré sa v prvom rade odvíjajú od konkrétnych druhov rizík a zneužívaní, ktorými si obeť prešli.

Ak bola obeť vystavená sociálnemu obmedzeniu, ako napr. obmedzenie pohybu, času častému premiestňovaniu alebo nedostatku a stratila akékoľvek kontakty s blízkymi,

kamarátmi alebo miestnymi komunitami, s najväčšou pravdepodobnosťou to bude mať rozsiahly dopad na jej sociálne postavenie. Obeť trpí pocitom izolácie, samoty a vylúčenia. K tomu sa pridružujú ťažkosti s nadväzovaním vzťahov, strata schopnosti dôverovať ľuďom a v konečnom dôsledku aj sebe samému. V neposlednom rade treba spomenúť negatívny vplyv týchto faktorov aj na ich zdravotný stav a to v dôsledku toho, že boli obmedzovaní na pohybe, nemali kontakt s okolitým svetom a taktiež u nich neboli pestované činnosti, ktoré sú veľmi významné pre zdravie človeka. Keďže majú deficit v lekárskej starostlivosti ich zdravotný stav je vystavený rôznym rizikám.

Obete sú vystavené aj ekonomickému vykorisťovaniu, ktoré sa tiež radí do obchodovania s ľuďmi. Môže byť charakteristické tým, že obeť si svoj dlh odpracováva otroctvom. Ďalším možným ekonomickým vykorisťovaním sú aj úžernícke platby za papiere potrebné k vycestovaniu, zabezpečenie ubytovania, jedla, šatstva, prezervatívov a iných životných nevyhnutností. K tomuto druhu obchodovania s ľuďmi patrí aj kontrolovanie mzdy, opakované predávanie žien a opätovné obnovenie dlhov. V dôsledku spomínaných skutočností sa obeť dostane do situácie, že si nie je schopná zabezpečiť základné životné podmienky. Má obmedzený prísun stravy, hygiena je nedostatočná a bývanie, v ktorom je nútená žiť pre ňu nie je bezpečné. Nie je schopná si zabezpečiť ochranu potrebnú k sexuálnemu styku, taktiež nemá prístup k liekom. Tieto obeť, nemajú možnosť dostať sa ako k všeobecnej zdravotnej starostlivosti, tak ani k odbornej starostlivosti. Majú tendenciu získať choroby prenosné sexuálnym stykom alebo utrpieť pracovný úraz (Kubovičová, 2009).

Ďalším možným dopadom súvisiacim s obchodovaním môžeme zaradiť právnu neistotu, ktorá súvisí s odobratím cestovných dokladov. Vyhrážanie sa ženám tým, že v prípade odmietnutia vykonávania riskantných prác, budú udané príslušným úradom. V takomto prípade sa obeť bude snažiť vymaniť sa z právnej neistoty do právnej istoty, a to tak, že sa prispôbí riskantnému cestovaniu. Vystaví sa riziku, že bude uväznená, zadržovaná alebo bude musieť znášať zlé hygienické podmienky. Akákoľvek zdravotná starostlivosť jej nebude umožnená. Obete, ktoré sú vystavené právnej neistote, trpia úzkosťami a traumami.

V procese obchodovania s ľuďmi dochádza aj k telesným útokom, rôznym druhom týrania alebo obmedzovania pohybu čo má za následok rôzne telesné poranenia, vyžadujúce akútne zásah lekára, čo však nie je možné a táto obeť, môže byť vystavená aj tomu najhoršiemu riziku, a tým je smrť (Kubovičová, 2009).

Súčasťou obchodovania s ľuďmi je často aj sexuálne zneužívanie, ktoré sa prejavuje znásilňovaním, či už individuálnym alebo skupinovým. Jedinec, vystavený sexuálnemu zneužívaniu je často krát prinútený vykonávať potupné sexuálne činnosti. K sexuálnemu zneužívaniu môžeme priradiť aj prostitúciu alebo donútenie obete vykonávať pohlavný akt bez akejkoľvek ochrany. V prípade, že nastane neželaná gravidita, je obeť prinútená podstúpiť zákrok na prerušenie tehotenstva, ktorý však môže byť veľmi riskantný. V dôsledku spomínaných skutočností je obeť vystavená rôznym rizikám, ktoré môžu mať tragické následky. Medzi tie ľahšie formy sexuálneho zneužívania patrí napr. porucha menštruácie, bolesť pri sexuálnom styku, syndróm dráždivého čreva, až po tie ťažšie formy, ako je doživotná sterilita, alebo to najnebezpečnejšie, ktoré sa môže končiť až smrťou, a tým sú ochorenia HIV a AIDS.

V neposlednom rade treba v súvislosti s obchodovaním s ľuďmi spomenúť aj psychické zneužívanie, ktoré spočíva vo vyhrážkach, ľsti, vydieraní a pod. Obeť sa stane predmetom citového vydierania a trpí izolovanosťou. Páchatelia tejto trestnej činnosti disponujú so schopnosťami zmanipulovať obeť a dostať ju na miesto, ktoré chcú. Duševné zdravie týchto obetí je vo veľkom ohrození. Po takejto skúsenosti, nie je ničím výnimočné, že obeť sa pokúsi o samovraždu alebo nejakú inú formu sebapoškodzovania. Trpí poruchami spánku, máva nočné mory, jeho imunita je veľmi oslabená. Ďalšími následkami sú aj depresie, poruchy sústredenosti, precitlivosť.

V procese obchodovania s ľuďmi sú obeť často krát prinútené k užívaniu návykových látok, ktorých aplikácia môže byť vysoko riziková. Tieto látky sú obetiam podávané so zámerom únosu, nútenej prostitúcie alebo znásilnenia. Taktiež, dôvodom na podávanie týchto omamných látok, môže byť aj dosiahnutie toho, aby sa stala obeť poddajnejšou, s neschopnosťou brániť sa alebo nebola schopná úteku. Dôsledky užívania týchto návykových látok sú rozsiahle. Medzi hlavné dôsledky patrí drogová závislosť. Nemenej závažné dopady sú napr. odumieranie mozgových buniek, infekcie spôsobené podávaním drogy s injekčnou striekačkou, ktorá bola použitá, čo môže spôsobiť aj HIV alebo hepatitídu typu C. Tým najhorším rizikom, ktorému sú tieto obeť vystavené je predávkovanie ktoré môže vyústiť až do smrti (Kubovičová, 2009).

Ak je obeť vystavovaná dlhodobým traumatickým zážitkom ich správanie sa rapídne zmení a na pomoc môžu reagovať rôznym spôsobom. Ich reakcie na podanie pomocnej ruky sú pre laikov nepochopiteľné, nakoľko pri prijímaní pomoci sú väčšinou podozrievaví, nevedia

prejaviť vďačnosť a ani dôveru. Takýmto postojom tak zmenia vzorec správania, ktorý je pre osobu, ktorá sa stala obeťou obchodovania charakteristický(Žáková, 2011).

Obchodovanie s ľuďmi môžeme charakterizovať aj ako najhanebnejší obchod 21. Storočia. Ako sme už v úvode spomínali, môžeme ho charakterizovať aj ako novodobé otroctvo, ktoré ma dohru v podobne rôznych druhom ujmy. Človek, ktorý sa stal obeťou tohto nelegálneho obchodu, má veľké problémy s adaptovaním sa na zdravé sociálne prostredie a návrat do každodenného života je pre neho preto veľmi ťažký, nehovoriac o strate osobnej identity a narušenej osobnosti. Problémom týchto obetí je aj fakt, že s otrasnými zážitkami s ktorými boli konfrontovaný nechcú s nikým hovoriť. Dôvodom takéhoto konania je fakt, že sa boja o svojich blízkych alebo trpia pocitom hanby Obchodovanie s ľuďmi poznačí obeť natoľko, že bez pomoci inej osoby alebo inštitúcie sa nedokáže zaradiť do normálnej spoločnosti. Žije vo vedomí, že rodinou a blízkymi už nebude prijatá. Obchodovanie s ľuďmi okrem spomínaných negatívnych činiteľov, prináša so sebou aj negatívne dopady na trh práce a podieľa sa na úbytku ľudských zdrojov, výsledkom čoho dochádza k strate ekonomicky činných jedincov a zárobkových možností. Taktiež považujeme za potrebné spomenúť v neposlednom rade aj to, že nútené práce detí spôsobuje, že im je odopretý prístup k vzdelaniu, rozširuje sa chudoba a negramotnosť, ktorá má dopad na národný rozvoj. V prípade, že do obchodovaniu s ľuďmi je zainteresované väčšie percento obyvateľstva daného regiónu, dochádza k spomaľovaniu napredovania jeho rozvoja ako celku. Takéto javy sa potom veľmi ťažko odstraňujú (Draxler, 2006).

Obchodovanie s ľuďmi sa týka každého z nás, či sme bohatí, chudobní, starí či mladí, preto musí byť riešenie tejto problematiky v záujme nie len vlád ale aj jednotlivcov (Ukanti – trafficking...).

3 OBCHODOVANIE S ĽUĎMI Z HĽADISKA PRAXE

Napriek tomu, že naša práca ma čisto teoretický charakter, je potrebné stanoviť si v nej hlavný a čiastkový cieľ, rovnako ako aj prieskumne otázky a to z toho dôvodu, aby sme touto prácou dospeli k potrebnému výsledku, preto sa v nasledujúcej časti budeme zameriavať na vyššie uvedené ciele.

3.1 Hlavný cieľ, čiastkový cieľ, prieskumné otázky

Hlavným cieľom našej práce je identifikovať dôvody obchodovania s ľuďmi vo svete. Za čiastkový cieľ sme si zvolili zistiť, aké má obchodovanie s ľuďmi dopady na jeho obeť.

Z hlavného cieľa nám vyplynuli nasledovné prieskumné otázky:

Aké sú dopady na ľudí, ktorí sa stali obeťami obchodovania?

Aké sú rizikové skupiny ľudí, ktoré sa môžu stať obeťami obchodovania?

Aká je legislatíva zaoberajúca sa obchodovaním s ľuďmi na Slovensku a aká je platná v Európskej únii?

Nasledujúcu kapitolu tvorí diskusia, v ktorej sme sa zodpovedaním prieskumných otázok dopracovali k hlavnému cieľu.

3.2 Diskusia

V diskusii budeme venovať pozornosť prieskumným otázkam, ktoré sme si stanovili na začiatku písania našej bakalárskej práce.

Prvou z nich je otázka Aké má obchodovanie s ľuďmi dopady na jeho obeť? Z dostupných zdrojov, ktoré sa touto problematikou zaoberali, sme zistili, že dopady na ľudí, ktorí sa stali obeťami obchodovania sú veľmi rozsiahle a následky, ktoré z tejto nelegálnej činnosti vyplývajú sú niekedy až tragické, čo znamená, že obeť nevidí východisko zo svojej situácie a tak si často siahne aj na život. Toto je najhorší možný scenár, aký môže spôsobiť

obchodovanie s ľuďmi. Veľmi závažným dopadom, ktorý obeť takéhoto obchodovania postihnú, sú aj zdravotné komplikácie, ktoré môžu spôsobiť aj trvalé následky. Pri sexuálnom zneužívaní ide hlavne o sexuálne prenosné ochorenia, ako je HIV/AIDS, neplodnosť. Nakoľko sexuálne zneužívanie môže mať za následok aj neželanú graviditu, obeť môže byť urobený aj nebezpečný potrat, ktorý so sebou prináša vážne riziká ako sú: neplodnosť alebo dokonca smrť. Obchodovanie s ľuďmi môže spôsobiť aj drogovú závislosť. Páchatelia drogy využívajú na omámenie svojich obetí, aby došlo k strate ich zábran alebo aj kvôli tomu, aby znížili šancu na ich útek z prostredia, v ktorom sú zadržované. Závislosť, do ktorej sa obeť dostane spôsobí to, že dôjde k poškodeniu mozgu alebo pečene, je tu vysoké riziko získania hepatitídy typu C a v prípade užitia väčšieho množstva drogy, dochádza k predávkovaniu, čo má za následok smrť. S osobami, ktoré sa stanú predmetom obchodovania, sa zaobchádza nehumánne a často sú nútené znášať katastrofálne podmienky prostredia, v ktorom musia žiť. Nehovoriac o tom, že páchatelia s nimi nemajú zľutovanie a tak často dochádza aj k telesnému týraniu v extrémnych situáciách sa môžu udalosti vyhrotiť až do vraždy obeť. V prípade, že obeť musela znášať takéto zaobchádzanie, dôsledky, ktoré na to nadväzujú sú veľmi rozsiahle. Môže dôjsť k trvalému poškodeniu zdravia.

Obchodovanie s ľuďmi nemá dopad len na telesné zdravie jedinca, ale predstavuje aj veľkú záťaž na jeho psychiku. Začína sa to vtedy, keď páchatelia vymáhajú od obeť úžernické poplatky za zabezpečenie ubytovania, jedla, ošatenia a pod. čo má za následok to, že obeť sa dostane do finančnej tiesni a nemá si z čoho hrať základné životné potreby, ako je jedlo, ubytovanie alebo lekárska starostlivosť. Obchodníci s ľuďmi na to, aby obeť dostali na miesto, kde ju chcú mať, často používajú aj vydieranie, citové manipulovanie a rôzne klamstvá. Obeť sa vzhľadom na tieto skutočnosti dostáva do depresie, je precitlivená, stráca sebadôveru, ale taktiež aj dôveru v iných ľuďoch a rovnako, predchádzajúcich druhoch vykorisťovania, ktoré sme spomínali, aj pri tomto druhu hrozí obeť to, že v dôsledku nevládnutia situácie sa rozhodne siahnuť si na život (Kubovičová, 2009)

Vzhľadom na uvedené skutočnosti teda môžeme konštatovať, že došlo k zodpovedaniu našej prvej prieskumnej otázky.

Ako druhú prieskumnú otázku sme si stanovili zistiť, aké sú rizikové skupiny ľudí, ktorí sa môžu stať obeťami obchodovania? Zmapovať rizikové skupiny ľudí, sa nám v našej bakalárskej práci podarilo, vďaka správe, ktorú každoročne podáva americká vláda a podľa ktorej sa na medzinárodnej úrovni obchoduje so 600 000 až 800 000 mužmi, ženami a deťmi

ročne. Táto správa však neuvádza počty ľudí, ktorí sa stali obeťami obchodovania na území jedného štátu. Taktiež sme sa prostredníctvom tejto správy dozvedeli, že najviac ohrozené sú ženy a dievčatá, ktoré tvoria až 80%, pričom 50% percent obetí tejto nelegálnej činnosti tvoria maloletí. Väčšinou sa obeťami obchodovania s ľuďmi stávajú ľudia, ktorí pochádzajú z chudobných krajín sveta, kde sú pracovné možnosti veľmi obmedzené a finančne slabo ohodnotené (Gurský, 2010).

Za rizikové skupiny ľudí, ktorí sa môžu stať obeťami obchodovania, považujeme hlavne mladých a naivných ľudí, ktorí sa dajú nachytať vidinou lepšieho finančného zárobku. Mladé dievčatá, ktoré tužia po úspechu, popularite a rozprávkovom živote sa dajú zlákať fiktívnym modelingovým agentúram, ktoré im sľubujú naplnenie ich túžob a snov. Rizikovú skupinu tvoria aj ženy – matky, ktoré sa snažia zabezpečiť svoju rodinu, nakoľko ich manželia vo funkcii živateľa rodiny zlyhávajú. Preto sa tieto ženy rozhodnú riskovať aj za cenu, že sa stanú obeťami nelegálneho obchodu s ľuďmi. Často sa obeťami obchodovania s ľuďmi stávajú aj utečenci alebo bezdomovci, ktorí tiež túžia zlepšiť svoj život. V neposlednom rade za rizikovú skupinu, považujeme aj deti, ktoré sa často stávajú obeťami obchodovania a to hlavne preto, lebo rodičia dúfajú, že prostredníctvom nich sa im výrazne zlepši finančná situácia. Riziková skupina, ktorá je ohrozená touto nelegálnou činnosťou sú aj prostitútky, ktoré sú si síce vedomé toho, že idú vykonávať prostitúciu, ale nevedia, aké podmienky ich v práci čakajú. Často krát sa aj oni dajú zlákať vidinou lepšieho zárobku (Kubovičová, 2009).

Za tretiu prieskumnú otázku sme si v našej bakalárskej práci stanovili porovnať legislatívu, ktorá sa zaoberá obchodovaním s ľuďmi na Slovensku, s legislatívou platnou pre všetky členské štáty Európskej únie a medzinárodnými dohovormi. Nakoľko sa Slovenskej republike, ako jednému z členov Európskej únie darí naplňať Európske a medzinárodné dohody v oblasti obchodovania s ľuďmi?

Európska únia má dobré podmienky na boj proti obchodovaniu s ľuďmi, nedajú sa však považovať za dostačujúce, nakoľko, stále chýba mechanizmus, ktorý by rozvinul účinný boj proti tejto nelegálnej činnosti. Odhaľovanie páchatel'ov je veľmi zložitá a stále je len veľmi málo prípadov objasnených. Nakoľko väčšina štátov Európskej únie je považovaná za krajiny pôvodu, tranzitu alebo cieľové krajiny si myslíme, že táto skutočnosť je pozitívna v tom, že v prípade, ak členské štáty budú dodržiavať svoje vnútroštátne opatrenia na boj proti obchodovaniu s ľuďmi dohody uzavreté v rámci Európskej únie v kombinácii s medzinárodnými dohovormi, môžu výrazne dopomôcť k zlepšeniu situácie v boji proti

tomuto druhu organizovanej činnosti. Je však potrebné na týchto dohovoroch neustále pracovať a zlepšovať ich. V neposlednom rade je dôležité, aby sa dohliadalo aj na ich napĺňanie (Boj proti obchodovaniu s ľuďmi).

Slovenská republika má obchodovanie s ľuďmi ukotvené v Trestnom zákone, konkrétne v §179. Tento zákon je upravený v súlade so spomínaným Dohovorom OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu a jeho dodatkovým Palermským protokolom. Okrem uvedeného zákona je obchodovanie s ľuďmi upravené aj v Ústave SR vo svojom 23. Článku. V druhej kapitole sme z dostupných zdrojov zistili, že Slovensko vynakladá úsilie na boj proti obchodovaniu s ľuďmi, ale podľa hodnotenia Správy o obchodovaní s ľuďmi zo 140 krajín sveta, ktorá uvádza jednotlivé stupne hodnotenia činností, ktoré jednotlivé vlády vynakladajú na boj proti tomuto javu, Slovensko je ohodnotené druhým stupňom, čo znamená, že sa mu nedarí napĺňať minimálny štandard na zamedzenie tejto trestnej činnosti, ale významne sa o to snaží (Zápas s novodobými formami otroctva..).

Za hlavný cieľ sme si v našej bakalárskej práci určili identifikovať, aké sú dôvody obchodovania s ľuďmi vo svete. Z dostupných zdrojov bolo zistené, že dôvodov na tento nelegálny obchod je hneď niekoľko.

V prvom rade ide hlavne o vysoké zárobky, ktoré so sebou tento obchod prináša pre páchatel'ov tejto trestnej činnosti. Ľudia, ktorí toto obchodovanie prežili na vlastnej koži sa stali obeťami hlavne z dôvodov neľahkej finančnej situácie a niektorí z nich si riziká, ktoré na nich číhajú ani neuvedomili. Dôvodom na obchodovanie s ľuďmi je aj narastajúca deprivácia, ktorá doženie ľudí k zúfalstvu, kedy sú ochotní riskovať, s cieľom zlepšiť svoju ekonomickú situáciu. Práve toto obchodníci s ľuďmi vedia, a preto tento ich stav zneužívajú vo svoj prospech. Za dôvody obchodovania s ľuďmi, môžeme považovať aj diskrimináciu voči ženám, nakoľko práca mužov a žien je častokrát rovnaká, finančné ohodnotenie je rozdielne. Nehovoriac o tom, že ženy, ktoré sú aj matkami, to majú s možnosťou zamestnať sa oveľa ťažšie, ako muži, nakoľko žena, ktorá má potomstvo, si podľa zamestnávateľa, nemôže dôkladne plniť svoje pracovné povinnosti, kvôli starostlivosti o deti. Preto sa mnohé z nich rozhodnú ísť pracovať do zahraničia za vidinou lepších ako pracovných, tak aj finančných podmienok. Dôvody, ktoré vedú k tejto nelegálnej činnosti sú aj slabé sankcie uplatňované voči páchatel'om, nehovoriac o tom, že legislatíva v celosvetovom meradle stále nie je na dostačujúcej úrovni, čo hrá v prospech páchatel'ov, pretože jej odhaľovanie je veľmi náročné a v mnohých prípadoch nepreukázateľné. Ďalším možným dôvodom na páchanie tejto formy

organizovaného zločinu je aj slabé povedomie ľudí o tejto trestnej činnosti. Ako sme už spomínali, zisky z tejto trestnej činnosti sú obrovské, a preto ich páchatelia používajú aj na korupciu, ktorá odzbrojuje moc zákonov. Ministerstvo vnútra SR zistilo, že za hlavné dôvody, ktoré spôsobuje obchodovanie s ľuďmi, môžeme považovať aj zlú ekonomickú situáciu v zdrojových krajinách (Kubovičová, 2009).

Na základe uvedených skutočností si preto myslíme, že sme dospeli k odpovedi na hlavný cieľ.

Za čiastkový cieľ sme si v našej bakalárskej práci zvolili identifikovať dopady, ktoré má obchodovanie s ľuďmi na jeho obeť. Našou bakalárskou prácou sme zistili, že za hlavné dopady, ktoré má obchodovanie s ľuďmi na jeho obeť môžeme považovať celoživotnú psychickú traumu alebo aj doživotné zdravotné následky. Ako sme ďalej zistili, obchodovanie s ľuďmi nemá dopad len na samotné obeť ale aj na spoločnosť, pretože toto obchodovanie s ľuďmi vplýva aj na pracovný trh.

Obchodovanie s ľuďmi predstavuje veľkú hrozbu nie len pre Európu, ale aj pre celý svet. Stretávame sa s ním v rôznych formách, ako je napríklad: práca v sexbiznise, nútené práce, obchodovanie s ľudskými orgánmi, ale aj obchodovanie s deťmi a pod. Je preto veľmi dôležité, aby sa spoločnosť zmobilizovala a podnikla rúzne kroky v boji proti tejto nelegálnej činnosti. Budúcnosť vidíme v tom, že predstavitelia jednotlivých krajín uchopia pevne do svojich rúk túto problematiku a začnú sa ňou plne zaoberať a to tak, že vynaložia maximálne úsilie na to, aby sa páchatel'ov tejto trestnej činnosti podarilo odhaľovať. Na to je však potrebné, aby bol vyvinutý monitorovací systém, ktorý by mal na starosti sledovanie týchto osôb a s pomocou ktorého by dochádzalo k objasňovaniu tohto javu. Dôležitá je samozrejme aj prevencia, ktorá je zdá sa aj napriek veľkému úsiliu stále nedostatočná.

3.3 Odporúčania pre prax

Právne akty EÚ sa snažia zosúladiť prístup nielen k postihu páchatel'ov tejto nelegálnej činnosti, ale sa snažia aj o ochranu obetí obchodovania s ľuďmi. Amsterdamská zmluva z roku 1997 bola vytvorená práve preto, aby vznikol priestor pre potrebu začlenenia trestného práva v priestore EÚ. Jej úlohou je dosiahnuť, aby ako fyzické, tak aj právnické osoby mali v celom priestore EÚ rovnakú trestnoprávnu ochranu v oblasti obchodovania s ľuďmi. Taktiež

páchateľom takejto činnosti by mali národné kódexy ukladať približne rovnaké tresty. Obchodovanie s ľuďmi v priestore schengenu predstavuje hrozbu, ktorú je potrebné odstrániť alebo vynaložiť maximálne úsilie na to, aby došlo k jej eliminácii. Radíme ho do problémov nadnárodných, a preto je potrebné, aby bol aj nadnárodne riadený. Z hľadiska charakteru, akým je páchaný a následkov, ktoré predstavuje, je potrebné mu venovať maximálnu pozornosť. Aby mohol byť zahájený boj proti tejto forme kriminality, je potrebné získať o nej maximálne množstvo informácií. Je veľmi dôležité zmapovanie profilov páchatel'ov, foriem, akými sú tieto činy páchané. Samozrejme, treba sa snažiť získať čo najviac informácií aj o obetiach. V neposlednom rade sa v boji proti obchodovaniu s ľuďmi treba zamerať aj na to, ako sú páchatelia prepojení s medzinárodným organizovaným zločinom, o zdrojoch z ktorých je obchodovanie realizované a taktiež aj o výške príjmov z tejto činnosti. Nakoľko páchanie trestných činov v priestore schengenu je veľmi aktuálne, je potrebné, aby sa tejto téme venovali konkrétne orgány EÚ. Na to, aby sa tento druh činnosti eliminoval však nestačia len národné programy. Je však potrebné, aby sa obchodovanie s ľuďmi stalo jedným z najdôležitejších priorít EÚ a jej orgánov v boji proti obchodovaniu s ľuďmi, tak aby zvládnutie tohto problému bolo pod neustálym dohľadom príslušných orgánov. Je veľmi dôležité, aby sa tomuto problému venovala nepretržitá pozornosť a aby bol obsah Amsterdamskej zmluvy naplnený. Aktuálne činnosti, ktoré sú realizované v súvislosti s obchodovaním s ľuďmi, ako v národných, tak aj v nadnárodných programoch zamerané hlavne na sankcionovanie páchatel'ov, ktorí sa tejto trestnej činnosti dopustili. O veľa menej rozsiahle je zameranie na prevenciu, ktorá sa týka tejto sféry. Toto tvrdenie je založené na skutočnosti, že za uplynulých 20. rokov sa pozornosť sústreďovala viac na represiu, ako na prevenciu. Dôsledkom týchto faktov je to, že je viac ako 6 tisíc odsúdených a vysoké sankcie za tieto trestné činy, ale nedošlo k zníženiu páchania tejto trestnej činnosti. Je preto dôležité, aby existoval dokonale fungujúci systém prevencie kriminality v oblasti obchodovania s ľuďmi v zisťovaní príčin a taktiež predpokladov páchania tohto druhu zločinu. Takéto opatrenia by však mali byť prijaté nie len národnými štátmi, ale mali by byť akceptované aj orgánmi Európskej únie (Pastoriková, Gajdošová).

V skratke, je dôležité, aby sa dôraz kládol na zlepšenie a neustále tvorenie nových programov v kontexte obchodovania s ľuďmi. Nakoľko páchatelia disponujú vynikajúcimi praktikami ako túto nelegálnu činnosť vykonávať, je preto potrebné, aby sa jednotlivé vlády sveta spojili a zahájili tak kvalitný boj proti tomuto fenoménu.

Budúcnosť vidíme aj v rozvinutí kontroly naplňania medzinárodných dohôd a dohovorov, čím by sa tiež mal výrazne zlepšiť stav v oblasti tejto problematiky. Okrem kontroly právnych spisov, je potrebné zvýšiť kontrolu na štátnych hraniciach a to z toho dôvodu, aby čo najskôr došlo k odhaleniu ľudí určených na nelegálny obchod.

ZÁVER

Na základe preštudovanej literatúry, sme mali možnosť bližšie sa zoznámiť s problematikou, ktorá je vysoko aktuálna a ktorej riešenie považujeme za veľmi dôležité. Ešte pred začatím spracovania tejto témy sme si zvolili hlavný cieľ, spolu s čiastkovým cieľom a tromi prieskumnými otázkami. Na základe týchto cieľov a prieskumných otázok sme sa snažili nájsť na ne odpovede v literatúre.

Obchodovaním s ľuďmi sú najviac postihnuté jeho obeť na ktorých to zanechá celoživotné následky. V našej bakalárskej práci, sme sa v úvode zoznámili s pojmom obchodovanie s ľuďmi a jeho históriou. Pokračovali sme procesom obchodovania s ľuďmi, kde sme sa zamerali na to, ako samotný obchod prebieha. Považovali sme za dôležité spomenúť aj rizikové skupiny, ktoré sú najviac ohrozené týmto javom a preto sme sa v práci snažili zistiť, ktorí ľudia sú najviac ohrození.

V prvej kapitole sme sa sústredili aj na to, aké sú hlavné dôvody obchodovania s ľuďmi, či už zo strany páchatel'ov tejto trestnej činnosti, ale aj všeobecné dôvody. V druhej kapitole sme si rozobrali to, ako to je s obchodovaním s ľuďmi vo svete nie len v Európe. Považujeme za dôležité venovať sa tejto problematike nie len v rámci Európy, ale aj v rámci celého sveta, nakoľko sa jedná o celosvetový problém a páchatelia sú navzájom prepojení medzi jednotlivými krajinami. V tejto kapitole sme priblížili aj právny systém obchodovania s ľuďmi v rámci Európskej únie, ale aj právneho systému, ktorý sa touto problematikou zaoberá na Slovensku.

V práci sme rozoberali aj dôsledky, ktoré tento jav so sebou prináša. Podľa nášho názoru má Európska únia dobré, ale stále nie dostačujúce podmienky na boj proti obchodovaniu s ľuďmi, nakoľko prevažná väčšina z jej členských štátov sú krajinami pôvodu, tranzitu alebo cieľovými krajinami obchodovania s ľuďmi, čo je pozitívne v tom, že v prípade, ak členské štáty Európskej únie budú dodržiavať svoje vnútroštátne opatrenia na boj proti tomuto javu a dohody uzavreté v rámci Európskej únie, v kombinácii s medzinárodnými dohovormi, môžu viesť účinný boj proti tomuto negatívnemu javu. Na to je však potrebné, aby sa tieto dohovory a medzinárodné zmluvy neustále zlepšovali a zdokonaľovali. V neposlednom rade považujeme za potrebné, aby sa dohliadalo aj na ich napĺňanie. Za dôležité považujeme aj to, aby sa pozornosť sústredila aj na prevenciu, hlavne u mladých ľudí, ktorí sú týmto druhom trestného činu najviac ohrození.

Počas spracovávania našej bakalárskej práce sme sa stretli aj s úskaliami. Myslíme si, že je stále málo spracovanej literatúry na túto problematiku a tak bolo zhromažďovanie zdrojov veľmi náročné.

Našou prácou sme chceli poukázať na fakt, že obchodovanie s ľuďmi je problém, ktorý treba riešiť a ktorému treba venovať dostatočnú pozornosť, aby nedošlo k jeho rozvíjaniu, ale potláčaniu.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- AUSTRALIAN GOVERNMENT AusAID*. [online]. 2012, [cit. 2012-02-14]. Dostupné na internete: <<http://www.ausaid.gov.au/country/peopletraffick.cfm>>.
- BIANCHI, G. – POPPER, M. – LUKŠÍK, I. 2007. *Medzi dopytom a ponukou* Budapešť :IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu. 2007. s. 62 ISBN 978 92 9068 378.
- Bianchi, G. – Popper, M. – Lukšík, I.: *Medzi dopytom a ponukou*, 2007, s. 62
- Boj proti obchodovaniu s ľuďmi*, 2006
- DRAXLER, P. 2006. Trestná činnosť obchodovania s ľudskými bytosťami. In: *Sociálna prevencia*. č. 1. 2006. s. 10 – 11. ISSN 1336-9679.
- GOGA, R. – MALANKEVIČ, J. 2000. Internacionalizácia organizovaného zločinu. In: *Policajná teória a prax*. č. 3-4. 2000. s. 67– 79.
- GURSKÝ, J. *Vzdelávanie ako súčasť primárnej prevencie v boji proti obchodovaniu s ľuďmi*. (online). [cit 2012-03-12]. Dostupné na internete <<http://www.prohuman.sk/socialna-praca/vzdelavanie-ako-sucast-primarnej-prevencie-v-boji-proti-obchodovaniu-s-ludmi>>
- HURTOŠOVÁ, Z. 2008. Obchodovanie s ľuďmi – strašiak alebo hrozba. In *Prevencia kriminality*. č. 3. 2008. s. 18 – 20. ISSN 1336-9679.
- KÁLLAY, A. 2012. *Obchodovanie s ľuďmi ako multikultúrny jav*. (online). [cit 2012-2-1] Dostupné na internete <www.pulib.sk/elpub2/FF/Matulayova2/pdf_doc/20.pdf>
- KARDOŠOVÁ, T. *Obchod s ľuďmi v Slovenskej republike - základné typy, prejavy a východiská* : bakalárska práca. Brno : Masarykova univerzita v Brne, 2011. 53 s.
- KISS, Š., 2010. Cirkvi môžu v boji proti obchodu s ľuďmi pomôcť aj chráneným bývaním. In *Evanjelický posol spod Tatier*. 12/2010, s. 10 – 11.
- KUBOVIČOVÁ, K. 2009. *Základné informácie o problematike obchodovania s ľuďmi*. 2009. Bratislava : IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu. 101 s.
- LISOŇ, M. – STIERANKA, J. 2004. *Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave. 2004. 258 s. ISBN 80-8054-315-1

Novodobé otrokárstvo na Slovensku s podporou štátu. 2010. (online) [cit 2011-1-4] Dostupné na internete: <<http://orava.blog.sk/detail.html?a=830cc170e70aea688ea8851fc07e1a7a>>

Obchodovanie s ľuďmi, (online) [cit 2011-1-4] Dostupné na internete: <<http://www.iom.sk/sk/aktivity/obchodovanie-s-ludmi>>

Obchodovanie s ľuďmi ako novodobé otroctvo. 2012. (online). [cit 2011-12-3] Dostupné na internete <http://ec.europa.eu/news/justice/101018_sk.htm>

Obchodovanie s ľuďmi prekvitá viac ako kedysi. 2012. (online). [cit 2011-12-2] Dostupné na internete <http://www.slobodneunas.estranky.cz/clanky/svet/obchod-s-ludmi-v-dnesnom-svete-prekvita-viac-ako-kedysi_.html>

ODLER, R. *Aplikácia právnej pomoci pri trestnom čine obchodovania s ľuďmi na základe medzinárodných zmlúv.*

PASTORIKOVÁ, A. – GAJDOŠOVÁ, M. *Informačná kampaň o dopadoch Schengenu na občanov SR a rizikách obchodovania s ľuďmi.* Košice : Krajský úrad v Košiciach v spolupráci s krajským úradom v Prešove. 39 s. ISBN 978- 80-969755- 1-8.

Poslanci zintenzívňujú boj proti obchodovaniu s ľuďmi. 2010. (online). [Cit 2012-4-2] dostupne na internete <<http://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/content/20101129STO01989/html/Poslanci-zintenz%C3%ADv%C5%88uj%C3%BA-boj-proti-obchodovaniu-s-%C4%BEu%C4%8Fmi>>

Pracovné listy – Prevencia obchodovania s ľuďmi so špeciálnym zameraním na mládež v zariadeniach ústavnej starostlivosti v Českej a Slovenskej republike. 2012. (online). [cit 2012-3-2] Dostupné na internete <http://www.clovekvtisni.sk/upload/File/Pracovne_listy_screen_5%5B1%5D.pdf>

Program podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi. 2012 (online). [cit 2012-04-05] Dostupné na internete<http://www.minv.sk/?program_podpory_a_ochrany_obeti>

RUTKAY, M. Ghana – lacný „bordel“ Afriky. 2012. (online). [cit 2012-2-5] Dostupné na internete: <<http://www.dobrodruh.sk/cestopisy/ghana---lacny-bordel-afriky>>

Trafficking – Obchodovanie s ľuďmi – Menschenhandeln. 2012. (online). [cit 2012-02-01].
Dostupné na internete <<http://trafficking.szm.com/>>

Trestný zákon č. 300/2005 Z.z.

Ukanti – traffickingnetwork – ukatworkingtogether to stop trafficking. 2012. (online). [cit 2012-03-01] <Dostupné na internete <http://www.womenaid.org/ukat/ukatintro.htm>>

UNODC on humantrafficking and migrant smuggling. 2012. (online). [cit 2012-02-01]. <Dostupné na internete <http://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/index.html>>

Ústava SR čl. 17

Verejná správa 19/2004 zápas s novodobými formami otroctva

ŽÁKOVÁ, M. 2011. Sociálna práca s obeťami obchodovania s ľuďmi. In Mátel, A. – JANECHOVÁ, L. – ROMAN, L. (eds.) *Sociálna patológia a intervencia sociálnej práce – zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie.* 2011. Bratislava : VŠZaSP sv. Alžbety. s. 147 – 154. ISBN 978-80-8132-018-7.